

Prof. Dr. Migdat I. Hodžić

Biografski podaci:

Dr. Migdat Hodžić rođen je 1952. godine u Glamoču. Osnovnu i srednju školu, kao i muzičku školu, a potom i Elektrotehnički Fakultet (ETF) završio je u Banjaluci, magistrirao na Elektrotehničkom Fakultetu u Beogradu, studirao na Stanford University, doktorirao elektrotehniku i primjenjenu matematiku na Santa Clara University, California, USA. Prije rata u BiH, predavao je kao vanredni i potom redovni profesor na Elektrotehničkom Fakultetu u Banjaluci. Jedan je od osnivača Raketnog Kluba, oprobao se u jedriličarstvu u Aero Klubu, kao i košarci i atletici na studijama na ETF, pobjednik je atletskog petoboja tokom služenja vojnog roka, sve u Banjaluci. Radio je i za elektronsku firmu Rudi Čajavec (RČ), a poslije završetka doktorskih studija u SAD postao je zamjenik generalnog direktora za istraživanje i razvoj. Objavio je preko 80 stručnih i naučnih radova u domaćim i stranim publikacijama, iz oblasti upravljanja dinamičkim sistemima. Ima i nekoliko US patenata. Dobitnik je poznate američke *Fulbright Stipendije* za naučno-istraživački rad. Dobitnik le nagrade *22 Decembar* za najbolji istraživački projekat, u Rudi Čajavecu, Banjaluka. U SAD je vodio projekte sa Teledyne, Hughes Aircraft, Cadence, NASA, Lawrence Livermore National Laboratory, National Science Foundation, Department of Energy, IBM, US Airforce, i u nekolicini manjih firmi. Jedan je od pionira u SAD u oblasti razvoja tablet računara, još od 2001. Tokom 1980ih radio je u Evropi (sa RČ) na projektima sa SFIM, Sagem, Bofors, SAAB, Ferranti, i Smith Industries, kao i na Bliskom Istoku, u Egiptu i Iranu. Saradjivao je i sa Institutom Zemlje iz Moskve. Učestvovao je na prva dva Kongresa naučnika iz dijaspore u Sarajevu, 2006. i 2008. godine. Jedan je od osnivača (2007) BHAAAS-a, Bosansko-Hercegovачke Američke Akademije Nauka i Umjetnosti (www.BHAAAS.org).

Pisanjem se počeo baviti 70-ih godina u oblasti naučne fantastike. Pisao je i za banjalučke novine *Glas*, kao i astronomske časopise u bivšoj Jugoslaviji. Prve poetske radove poslao je u literarni časopis *Oko*, iz Zagreba. Između 1992 i 1995, potaknut od prijatelja Stephena Suleymana Schwartza, novinara San Francisco Chronicle, počeo je da javno čita svoju antiratnu poeziju na raznim mjestima u Sjevernoj Kaliforniji (Stanford University, UC Berkeley, komunalni centri, restorani, neprofitni skupovi). Duboko je bio dirnut ratom u domovini BiH, i pisanje ratom inspirisane poezije pomoglo je da kanališe svoja rodoljubna osjećanja i da prenese poruku o nepravdom ratu na često ignorantnu, ali znatiželjnu, i najčešće ohrabrujuću američku publiku. Istovremeno ovo mu je pomoglo da se odluči podijeliti svoju poeziju sa drugima. U istom periodu napisao je i sam publikovao kratku istoriju BiH i dijelio američkoj publici. Od 1997-2004 bio je predsjednik udruženja BiH izbjeglica u Santa Clara County, California, i predavao engleski jezik. Održao je i nekolicinu predavanja o istoriji i kulturi BiH.

Prvu zbirku poezije *Vremensko Biserje* objavio je u Sarajevu 2003, izdavač Šahinpašić. Presentacija knjige održana je u Bošnjачkom Institutu, potom Gradačcu, gdje je Hodžićeve pjesme čitao Vlado Kerošević. Tokom 2004 knjiga je doživjela prezentaciju u San Jose, California. Recenziju knjige uradili su Prof. Nedžad Ibrišimović i pjesnik Asmir Kujović, uvod je Tvrtka Kulenovića, i duži komentar književnika Zlatka Dukića. Slijedeća zbirka, *Bosanske Linije* (na bosanskom i engleskom) objavljena je 2006, izdavač Klepsidra, Sarajevo. Obe knjige ilustrirao je akademski slikar iz Počitelja, Djemal Emrić. Nekoliko pjesama objavio je na Internet novinama *Duh Bosne/Spirit of Bosnia*, u februaru 2011, kao i u zadnjih šest godišnjih izdanja edicije *Banjalučkih Žubora*, urednik književnik Ismet Bekrić. Treću zbirku poezije *Jedna Mala Noćna (Banjalučka) Muzika*, objavio je aprila 2012 godine na Medjunarodnom Sajmu Knjiga u Sarajevu, u izdanju Bosanske Riječi iz Tuzle. Pored pisanja, bavi se i umjetničkom fotografijom, i izlagao je nekoliko puta na grupnim izložbama na Santa Clara University.

Od 1992, živio je sa porodicom u Cupertino, radio u elektronskoj industriji u Silicon Valley, i predavao primjenjenu matematiku i elektrotehniku na Santa Clara University, sve u California. Od septembra 2013 pridružio se IUS, International University of Sarajevo, kao profesor u oblasti elektrotehnike i primjenjene matematike, gdje radi na istraživanjima u oblasti Upravljanja Kompleksnih Sistema i Islamskog Financiranja. Pored svog profesionalnog zanimanja i pisanja, ponekad vrijeme troši na umjetničku fotografiju, voli putovanja, muziku i tenis.

Nekoliko autorovih misli

Duboko "*unutra*" oduvijek sam osjećao potrebu za pisanjem poezije. Kada pišem, uvijek sam iznova fasciniran procesom stvaranja i zapisivanja, tj. nastajanjem nečega veoma intimnog iz praznog bezličnog papira. Zbog toga mi je svaka riječ veoma važna i imam neodoljivu potrebu da jednu riječ stavim u jedan red. To mi daje mogućnost da istovremeno analiziram i jezik, tj. riječi i njihovu strukturu dok pokušavam da izrazim svoje misli. Često rastavljam riječi na njihove "*sastavne dijelove*" što mi daje dodatnu kontrolu i često puta *ne(očekivane)* i *ne(obične)* mogućnosti tokom pisanja, nagla misaona skretanja, promjenu

fokusa, dvostruka značenja, dobro što se pretvori u loše, i obrnuto, kao što i sam život čini. Prevodeći svoje pjesme sa bosanskog na engleski jezik otkrio sam da su mogućnosti za ovakav način zapisivanja veoma slične u oba jezika, makar to ne znači da je prevodjenje sa jednog jezika na drugi lagano, kao što je dobro poznato svakom prevodiocu poezije.

Jedna od zajedničkih karakteristika moje poezije je osjećaj neumitnog proticanja vremena, kao i odnos čovjeka (simbola uredjenosti) prema entropijskom (neuredjenom) svemiru. Stoga je naslov moje prve zbirke "*Vremensko Biserje*" dok podnaslov podsjeća na ljudski (*anti-entropijski*) život što se proteže između prošlosti kao početka svega, tj. "*sjećanja*", potom sadašnjosti tj. "*(o) sjećanja*" i konačno budućnosti, tj. "*[(pred) o] sjećanja*", riječi koje se tvore od istog korijena sa dodacima za sadašnjost i budućnost. Ovde jezik odražava ljudski govorni doživljaj protoka vremena. Pjesme izražavaju moja intimna iskustva i osjećanja o vremenu, ljubavi, životu, smrti, *StvaraOcu*, postanku svemira i svijeta, i drugim egzistencijalnim temama, o našem *životnom srkletu*, kako bi to rekli u našoj Bosni. Zbog načina na koji zapisujem pjesme, prva zbirka ima osam *Vremenskih "Biserja"*, tj. "*Rano Biserje*", "*Biserje Ljubavi*", "*Genetsko Biserje*", "*Zodijačko Biserje*", "*Entropijsko Biserje*", "*Bosansko Biserje*", "*Daleko Biserje*", i "*Sveno Biserje*". Ova *Biserja* odražavaju moj subjektivni osjećaj protoka vremena.

U drugoj zbirci, *Bosanske Linije (Bosnian Lines)*, sakupio sam antiratne pjesme napisane originalno na engleskom jeziku, tokom rata u BiH, 1992 – 1995. Pjesme su mučne i bolne, moje interno emotivno i gotovo fizičko *krvarenje*. U stvari, kada bi se sve sastavile u samo jedno pjesničko tijelo, predstavljale bi jednu dugačku, tešku, *svo-vremensku* (do kraja svijeta !) kletvu ubicama nevinih ljudskih života, njihovih neostvarenih i prekinutih snova i želja, na koje su imali pravo svojim rođenjem.

Treća zbirka, *Jedna Mala Noćna (Banjalučka) Muzika*, najkraća je od tri zbirke, ljubavna poezija, napisana na avionu, dok sam Jula 2008 letio iz Tampa, Florida, prema San Francisco, California (blizu 6 sati, preko cijele Amerike). Podnaslov se poziva na jednu manje poznatu kratku zbirku poezije Pabla Nerude (bez ambicija da se poredim sa tim velikanom). Sličnost je samo u formi, tj. *Dvadeset Poema o Ljubavi i Jedna Pjesma Očaja*. Neruda je bio oko 25 godina star kada je to napisao, ja sam bio 55, što ne umanjuje onaj dio o *Očaju*, u mom slučaju bojazan od pisanja zadnje poeme. Naslovi 20+1 poeme su iskorišteni kao prve strofe u samim pjesmama, samo sa obrnutim redom riječi. Pišući ove pjesme, još jednom sam otkrio kako je naš jezik veoma fleksibilan u redoslijedu riječi, što npr. nije slučaj u engleskom jeziku. Naslovi su, rekao bih, u normalnom slijedu riječi, a početak pjesama su iste riječi u obrnutom redu, što daje pjesnički ton i dojam odmah na prvom koraku, kao jasnu zvučnu i vizuelnu suprotnost *zvaničnom* naslovu. Pjesme su posvećene jednoj osobi, ali i Banjaluci kao *ljubavnici*. Između pjesama su moje fotografije, često sa projiciranim erotskim motivima u obliku detalja ruza i cvijeća iz našeg dvorista u Cupertino, California. U zbirku je dodato i nekoliko ljubavnih pjesama iz *Vremenskog Biserja*, inspirisanih vremenom iz Banjaluke. Naslov *Jedna Mala Noćna Muzika*, naravno, aluzija je na Wolganga Amadeusa Mozart-a, pošto su pjesme većinom odbljesci mojih intimnih *noćnih* sjećanja, osjećanja i predosjećanja, slutnji i ushićenja, pomiješanih u *noćnu muziku*.

Uzora u mom pjesništvu ima nekoliko. Spomenuo bih, prije svega, slavnog bosanskog pjesnika Maka Dizdara sa kojim dijelim duboka osjećanja za domovinu i njene najstarije zapise sa stećaka, te nadasve jednostavne, ali lijepe i misaono, veoma duboke tekstove ostale iz bogumilske Bosne, kao i orijentalnih tonova narodnih sevdalinki iz modernijeg doba. U oba slučaja, koji predstavljaju vremenske odrednice u našoj istoriji, dva medjaša izmedju kojih se Bosna i Hercegovina *dešavala*, meni je uvijek bilo čudesno kako izmedju napisanih redova ostane više informacija i osjećanja nego u samim redovima. Bogumilski zapisi su o smrti, ali i želji za životom istovremeno, napisani sa jednostavnim, ali uvijek jasnim starobosanskim jezikom, što projicira lik i misli umrlog, *pucanj u vječnost*, koji kao da je još uvijek živ i prisutan, poslije svih proteklih stoljeća, i stećaka (kamena) koji traju i neuništivi su. Sa druge strane, sevdalinke su o sadašnjem životu, neuzvracenoj ljubavi, srkletu i nemiru, ali ponekad o strahu ili pred(osjećanju) nesreće i smrti. Kao da su napisane na drugoj strani bosanskog ogledala, *(ovo)svjetskoj*, za razliku od *ono(svjetske)*, nestale, davne Bogumilske strane, negdje u tmici proteklog vremena, ako vrijeme uopšte i postoji. To svjedoči o dubokom emotivnom naboju i sofisticaciji naše bosanske duše i jezika, naivnom i jednostavnom, ali poštenom poimanju svijeta, njegove *isto(vremene) konačnosti i bez(konačnosti)*, *dvije strane ogledala, života i smrti, i ljudske memorije izmedju*.

Na kraju, misaono i tehnički, na mene je ostavio jak dojam grčki pjesnik Konstantin Kavafi, čiju stilsku tehniku, duboko usadjeni osjećaj i shvatanje istorije, određenu distancu od objekta pisanja, veoma cijenim i bliska je mom intelektualnom mentalitetu i osjećanjima.

Rekavši sve ovo, moja je poezija isključivo samo moja, i dok je pišem i zapisujem, imam veoma jaku potrebu da to radim na najminimalniji način što se tiče ekonomike slova i riječi, ali da usput iskoristim maksimum nerečenog kao i ljudske sposobnosti da vidi slike tamo gdje su samo šture riječi. Moja je vizija poezije u tom domenu, možda nasuprot opširne proze, makar je proza (barem na prvi pogled) način kako ja zapisujem svoje poeme, gotovo uvijek bez rimovanja, ali instinktivno tjeram čitaoca da se i on pretvori u pjesnika, a ne samo pasivnog čitaoca.

Naravno, činjenica da se profesionalno bavim istraživanjem u prirodnim naukama i matematici, sigurno ima veliki uticaj kako i o čemu pišem.

"Pure mathematics is, in its way, the poetry of logical ideas." - Albert Einstein

Nekoliko tekstova o poeziji Migdata Hodžića

VREMENSKO BISERJE, Izdavač Šahinpašić, Sarajevo, Februar 2003

PUCANJ U VJEČNOST, Recenzija R. **Prof. Nedžada Ibrišimovića**

Omeđen beskrajnim granicama neiskazivog pojma vremena i neovladivog svemira, sa pogledom na začinjanje živog slova atoma pod svojim perom, sam kao sopstveni stih od jedne jedine riječi, hladan um vrele koncentracije *Migdata Hodžića* sav se spušta na topli dlan poezije koja mu potom blagim pokretom razasipa pjesme u pregrštima među sve ostalo na zemlji što zadržava i bez kazne otpušta ljubopitljiv pogled začudnosti kao izvanvremensku i izvansvemirsku harmoniju, pogled, onaj pogled bića kao »**pucnja u vječnost**« (*Blaise Pascal*).

Sva polazišta pjesnika bilo od matematičkih ili morfoloških granica okreću se granicama savršenstva ljubavi i ljepote zadržavajući na gornjoj vidljivoj granici grafičkog znaka velikih slova rasprskavajuću, titravu granicu takozvane misaone poezije. Ni ona (ta misaonost) se ne može razderati i čitalac naprosto osjeća vapijući krik smisla i uvijek iznova ponovljenu žudnju za rastakanjem omeđenosti i izlaskom.

Pjesniku *Migdatu Hodžiću* pri tom zaista nije potrebna cjelina ruža s lišćem i bodljama, njemu je dovoljna jedna jedina latica beskrajnog udivljenja i potpuno svjesne skromnosti:

U

Pokretima

Su

Naši

Vjerni

Otisci

I

Vječni

Zapisi

(Pjesma »**Otisci**«)

Lebdeći između zemaljskog i izvanzemaljskog, kada, recimo, sa duše skinu, na papiru ostavi, a u vrijeme vrati trag praznine neke kineske hotelske sobe jedne noći koja pokriva samo pola hemisfere (Pjesma «*Kineska noć*»), ili kada silnom snagom svoje svjesne odluke da je sjećanje i prošlo – proživljeno sadašnje i buduće kao u pjesmi: »*Za kasnih-ljetnih banjalučkih jutara*« (mada pjesma obuhvata i rumenilo jutra i rumenilo sutona), zapravo, pjesnik se, gradeći ogradu od okomica krajnjih granica, saginje sebi, svojoj nutrini i u tom omeđeno-razmeđenom prostoru vlastitosti, intimiteta podiže iz praha osam ogrlica biserja: »*Rano Biserje*«, »*Biserje Ljubavi*«, »*Zodijačko Biserje*«, »*Entropijsko Biserje*«, »*Genetsko Biserje*«, »*Bosansko Biserje*«, »*Daleko Biserje*« i »*Sneno Biserje*«.

Ali koliko dugo duh igre može lebdjeti nad jednim slovom, ili nad jednom riječju, ili nad jednim smislom i može li dugo lebdjeti? I nije li snaga magije zodijačkog znaka u stalnoj mjeni, a ponajmanje u onome na što se oslanja nosilac znaka: njegovoj potpunoj slici, njegovoj određenosti? I jeli cilj, svrha, potreba i plemenita žudnja u tome da se ostane u jednom slovu, u recimo, **U**, u, recimo, **I**, u, recimo, **O**, ili, recimo, u prefiksu **Po**, u prefiksu **Su**..., a ostati se može čak i tom jedinom slovu, a komoli ne u jednoj riječi i u oba slučaja može se ići u bezbroj pravaca i smisleno i emotivno i onomatopejski i kako god hoćeš – ili je cilj i svrha stiha da se magijom riječi, uz osmijeh iskrenosti, začara dio svijeta zauvijek.

Knjiga Migdata Hodžića »**Vremensko biserje**«, nakon sudara koje je doživjela i preživjela u samoj sebi, treba svakako doživjeti i osnovni sudar sa čitaocima, ako je to, naravno, autorova izrazita želja, a iz toga se može izroditi samo niz plodotvornih iskri svima nama na zadovoljstvo.

Nedžad Ibrišimović, prof.

Sarajevo, Januar 13, 2003

OTISCI , Recenzija književnika Asmira Kujovića

U većini svojih pjesama Migdat Hodžić teži da vizualizira unutarne iskustvo, te otuda njegove slike povremeno posjeduju simbolističku snolik i iracionalnost. Naviranje svijeta mitoloških simbola pjesnik artikuliše jasnom konstrukcijom pjesme, usredsređenošću na jedan okvirni motiv, umetanjem niza asocijativnih slika koje odnose značenje na drugu stranu, da bi ga potom vratile, ironijom, melanholijom ili povremenim distanciranjem od lirskog subjekta.

Pjesma se u većini kreće u stalnom ispitivanju i provjeravanju metaforičnosti pojedinih čulnih utisaka, dok se mitskim simbolima daje jedno intimno tumačenje proizašlo iz emocionalnog iskustva. Od utvrđivanja datosti neposredne zbilje pjesma se induktivno kreće ka univerzalijama, uz povremeno neočekivane značenjske obrte.

Lucidni spoj zvuka i značenja sav je u diskretnom sugeriranju, naslućivanju i samoosluškivanju. U razgovoru sa utvarnim slikama iz djetinjstva, kroz koje izranja zavičajni krajolik sa upamćenim prizorima, Migdat Hodžić u pojedinačnim detaljima traga za ezoterijskom sadržinom pojavnog kako bi otkrio mističko jedinstvo svijeta. U naporu da vizuelizacijom sažme raznolike mijene unutarnjih iskustava on često premješta stvari iz uobičajenih u nove kontekste, oduhovljuje materijalno i materijalizira duhovno, otkrivajući simbole kako u običnim svakodnevnim prizorima, tako i u suvremenim naučnim saznanjima astrofizike.

Sve

Ukupna

Informacija

O

Nama

Sadržana

Je

U

Jednom

Jedinom

Pokretu

Naših

Tijela

Ruke

Govore

O

Nama

U

Pokretima

Su

Naši

Vjerni

Otisci

I

Vječni

Zapisi

(Pjesma »*Otisci*«)

Migdat Hodžić vjerno bilježi čulne utiske fokusirajući detalj po detalj, sve dok u njihovoj ogoljenoj tjelesnosti ne prepozna odraze vlastitih duševnih stanja.

U ovakvim slikama prisutan je višak distance u posmatranju, pjesnik kao da se ušteže od bilo kakvog komentara pokušavajući da postigne efekat vizualne umjetnosti koja govori sama za sebe.

Pjesme Migdata Hodžića su često zasićene slikovnošću koja se rasplinjuje u rojevima asocijacija. Stihovi i pjesme nude snimke iskustava u kojima su intelektualni uvidi u stvarnost artikulirani neočekivanim slikama, koje često traže saučestvovanje čitalačke mase, ili izazivaju pomiješane emotivne odjeke. Pjesnik se poigrava sa svojim slikama, izvlači iz njih misaone zaključke, ili pokušava da pronikne u njihovu intelektualnu srž. I onda kada su te slike plod emotivnog "*otkrovenja*", ono ubrzo biva poništeno ironičnim udvajanjem persepektive, tako da je igra za M. Hodžića, bit pjesničkog stvaranja.

Kroz krajnje izoštrenu percepciju zrcale se razmrskane krhotine ratom opustošene stvarnosti. Imamo utisak kao da se pred našim očima razvijaju filmske sekvence kojima nedostaje zvuk, što je vjerovatno izraz one metafizičke strepnje u kojoj se umjetnik grčevito hvata za materijalni svijet kao za jedinu izvjesnost.

Književnik Asmir Kujović

Sarajevo, Januar 20, 2003

SRCE I PLANETA, PREDGOVOR, Prof. Dr. Tvrtko Kulenović

Piscima je obično drago kad se neko iz druge oblasti, ko je tamo stekao ugled i kompetenciju, uključi u "njihov posad". Takvi slučajevi govore o značaju književnosti i o postojanju potrebe za njom kod čovjeka.

U našem slučaju radi se o naučniku – pjesniku koji je upoznao onoliko koliko je moguće upoznati tragove kosmosa i saopštio pjesničkim riječima. Tu vrstu ljudskog iskustva i vrsta pitanja koja ljudsko biće postavlja kosmosu.

To nisu ona pitanja koja postavljaju pjesnici kod kojih previše duše želi da stupi u kontakt sa premalo znanja o svijetu. Jedna Hodžićeva pjesma zove se jednostavno "Entropija" i ne stidi se objašnjenja, jer se ta objašnjenja itekako tiču čovjeka:

Prostor

Se

Zatvara

Vrijeme

Beskonačno

Usporava

Protiv te sudbine čovjek se može boriti ali ne nekom romantičnom hrabrošću, odlikom vječnih ljudskih borbi, nego razumijevanjem, sporazumijevanjem, jednostavno ležanjem na "majci Zemlji" tako da se tutnjava srca vezuje sa ritmovima planete: Ovaj naučnik – pjesnik povremeno je u saglasju sa prastarim shvatanjima po kojima je srce, a ne mozak najvažniji organ bića. Jer jedino ono je stanju da usaglasi sve ritmove po cijenu zanemarivanja kombinacija koje stvara mozak, vodi nas u možda "praktičnija" znanja koja kažu da njegovo otkucavanje, uporno, neumorno, u toku dugog ljudskog života, odgovara odkucajima planete, univerzuma, u njihovom beskrajnom trajanju. Tada i samo tako, nikakvim romantičnim zanosom, ni riječima starih ni novih bogova, moguće je možda postići:

Da
Univerzum
Čuje
Naša
Srca
I
Čudi
Se
Ne
Običnosti
Ne
Stvarnosti
Naših
Bića
I
Njihovog
Postojanja

Nisu sve Hodžićeve pjesme vezane za univerzum, za planetu, ima u njima i srca samog, ali u svima ima odsjaj šireg obzorja nego što je uobičajeno pjesničko: čak i u pjesmi o sahrani majke.

Postoji poredjenje sjećanja na Bosnu sa aktuelnom američkom stvarnošću, a ta američka stvarnost sa svojom uniformnošću u svega nekoliko stihova je tako sjajno odslikana da se toliko relevantnih informacija o njoj ne može naći u mnogim debelim knjigama.

Postoji pjesma o čovjeku u mladosti, okrenutom spoljnom svijetu, koji se sa godinama, sa sazrijevanjem, sa starošću sve više okreće svojoj unutrašnjosti.

Ničeg novog u principu, ali se i ovde pojavljuju asocijacije na prisustvo u čovjeku prirode šire od one u tradicionalnom smislu riječi, psihološke i sa njima se ponovo ulazi u otkrivanje nepoznatoga.

Ovo svakako nije tradicionana poezija, ali pogotovo nije modernistička, sa njenim oštrim rezovima, složenim metaforama, promjenljivim ritmovima. Jedina vidljiva tehnika je prelamanje riječi koje u

pojednim slučajevima dovodi do finih semantičkih rezultata: "stvaraoca" je jednako "stvara-oca" a otac je, zar ne, paradigma stvaranja.

Vidjeli smo tu tehniku i kod Majakovskog, i kod Apollinaire-a, i kod Zogovića, ali kod Hodžića ona nije praćena uobičajenim pjesničkim zanosom, neotklonivom samoljubivošću, uživanjem u vlastitom glasu.

U tom smislu to je postmoderna i postmodernistička poezija. Istina je da je u poeziji, mnogo više nego u prozi, teško utvrditi parametre pripadanja ovoj orijentaciji u savremenoj književnosti, ali u našem slučaju jedan, presudni, parametar je veoma prisutan: Hodžićeva poezija je u tijesnoj vezi sa životom, sa vrlo širokim horizontom života, a bez nametanja pjesničke ličnosti, njene uzburkanosti i posesivnosti.

Prof. Dr. Tvrtko Kulenović

Sarajevo, Februar 2003

SAGLASJA, POGOVOR, Urednik **Amel Suljović**, Ispred izdavača

U tvrdom i mučnom vremenu (a malo je vremena u historiji čovječanstva koja se ne pamte po nekom teškom udesu (i velikoj nesreći)), nastaju knjige kao što je ova, "Vremensko Biserje" autora Migdata I. Hodžića.

Sada, u ovom vremenu, koje se poigrava sa našim dušama i našim tijelima, našim nadama i našim strahovima, čini mi se da se u svakom od nas otvorio neki crni bezdan iz kojeg može izaći topao djevičanski osmjeh i crna, najcrnja, pakost.

Prvo pitanje koje sam postavio sebi čitajući ovu knjigu, bilo je: zašto je autor više od trideset godina prešućivao neke od ovih pjesama ... i zašto je upravo sada progovorio o svemu tome.

Odgovor na ovo pitanje, teško da može ponuditi i sam autor, jer uistinu u ovim riječima se vidi da su one pisane iz nužde, kada smo satjerani u ugao i nemamo više kud. Kao da se cijeli naš život rasprsnuo u param-parčad (kao neko ključalo nebesko tijelo iz Hodžićeve knjige) i sada sa svih strana vrebaju negdašnji događaji kao kave nemušte aveti, predjeli, lica, i sva ona ljuta samoća kojom smo vezivali sebe za ovaj svijet.

Jer, uistinu, Hodžićeve pjesme i jesu odbjegli komadi tog rasprsnutog života, kao duhovi nespokojni i kivni na sve oko sebe jer nisu usaglašeni i pomireni u vremenu, onom istom, tvrdom i mučnom, gotovo andrićevskom vremenu, kada se od našeg dobra i zla podjednako oduzima, da bi se umirile terazije. Te nemušte aveti nikada i ne odu iz našeg života, one nas prate kao kakva bolest iz djetinjstva koja nas potom obilježi za cio život.

I kako naš život odmiče ... (... nekada mi se učini da je u tom bjesomučnom proticanju vremena sadržana i sama vječnost, u tom konstantnom nestajanju svih nas ...) tako se počinju javljati sva ona lica i bijela prijateljska ramena koja su nekoć punila našu sobu svojim mirisima, ponovno nam se otkrivaju predjeli koje smo ostavili za sobom kada se pred nama ukazao svijet kao zlatom omedjen sumrak ... i od svuda gdje smo bivali i gdje jesmo, počinje da zjapi neka mučna tisina, kao da o tim odbjelim dijelovima života treba šutjeti, kao da o prošlosti uopće, bilo kakvoj i bilo cijoj vrijedi jedino šutjeti.

Uistinu (a to zasigurno možemo djelom naučiti i iz ove knjige) naša je prošlost naša "*jedina*" krivica, i oni trenuci iza nas za koje mislimo da ih više nema i da smo ih se oslobodili, nisu nas napustili, vrati će se, bilo kad, u ovom ili nekom drugom životu, ali vратиće se, da nas muče svojim otrovnim sadržajem.

Neke od njih, sigurno nisu napustile Migdata I. Hodžića, i pratile su ga kroz život kao što nekoga prati kakva smjerna žena ili kakav zao i objesan duh, kao bijesni voz na nepoznatom putu.

Možda je ovo sve dosta uopšteno, ali o ovoj knjizi možemo govoriti kao o jednoj jednoj misli, jednom od onih mnogobrojnih, odbjelih dijelova života čija nas ubojita oštrica tjera da se povučemo u stranu i pustimo druge da izgube glavu.

Treba biti pametan, savjetuje nam na mnogo mjesta Migdat I. Hodžić (uprkos tom velikom svemiru od čije neminovnosti zazire naša mala, nezaštićena, ljudska prilika), treba biti pametan ... a to je dosta teško ... pa i onoga dana kada nas budu nosili prema našem zadnjem ishodištu (na ovom svijetu), ni tada nećemo uhvatiti svu pamet.

Čitajući antologijsku pjesmu OTISCI, vjerovatno ponajbolju u ovoj zbirci, pomislio sam:

Kada bih mogao da tražim nešto za sebe ... ja bih tražio da mi se vrati sve što sam ikada rekao. Da me ostave bez riječi, ko kavo gluho drvo, ili neki zabačen kamen zagledan u pomrčinu. Da mi prodje život a da od mene ljudi ne čuju ni zlo, ni dobro.

To bi donekle bila naznaka odgovora na ono pitanje sa kojim sam i otvorio ovu misaonu zbirku.

No, jedno je valjda sigurno: Ovo je jedna od onih knjiga, kojima se malo šta može dodati i malo šta oduzeti. One traju omedjene nekom bezvremenskom tišinom koja se otima čulima.

Amel Suljović, Urednik

Sarajevo, Februar 2003

JEDNA MALA NOĆNA (Banjalučka) MUZIKA

Dvadeset Poema O Ljubavi i Jedna Pjesma Očaja

Izdavač Bosanska Riječ, Tuzla, April 2012

PO UZORU NA - SEBE !, Recenzija, Knjizevnik **Zlatko Dukić**

Prvi put sam se sa neobičnom, čak egzotičnom poezijom Migdata Hodžića susreo početkom 2003. godine. Zapalo mi je zadovoljstvo da u Gradačcu budem jedan od predstavljača knjige njegove poezije *Vremensko Biserje*, koju je izdao sarajevski Šahimpašić. Rekao sam ono što sam imao kazati o posve netipičnim stihovima, nekonvencionalnom pjevanju i vrlo originalnom variranju teme nostalgije za prošlim, dobrim i prijatnim u odnosu na aktuelno, sasvim drukčije od dobrog, prijatnog i ugodnog. Ustvrdio sam da mi se čini kako autora poznajem odvajkada, sve o njemu znam, iako sam prvi put za nj čuo kad sam pročitao njegove stihove. Dakle, tako snažno, tako sugestivno i suvereno vladanje poezijom, vladanje sobom kao pjesnikom, s elementima nadnaravne moći, neodoljivo je uticalo na to da mi se pjesnik učini bliskim, poznatim, potrebnim.

Devet godina kasnije, evo me opet u susretu s geografski i fizički dalekim (u Americi je) Migdatom Hodžićem, a tako bliskim – u vezi s onim šta i kako piše, kako zrači i šta kao poruku emituje njegova poezija.

Zbirka neobičnog naslova ***Jedna mala noćna (banjalučka) muzika***, s dodatnom informacijom o ***dvadeset poema o ljubavi i jednom pjesmom očaja***, nudi nam starog, ali i bitno novog, bolje reći inoviranog, osvježnog, privlačnog pjesnika.

U suštini je tehničko-stvaralački manir ostao isti, kao i prije. To je dobro, jer eksperimentisanje i improvizovanje u vezi s tim, moglo bi odavati utisak lutanja i nesigurnosti. U Hodžićevom primjeru, nema govora o toj vrsti nepouzdanosti. Ne, njegov stih je još sigurnije britak, eliptično efekatan, snažan i gorljiv. Kazuje jasno, ne ostavlja nimalo prostora za nedoumicu ili dilemu, vezan je za autora, za njegov subjektivni stav, doživljaj, utisak.

Ljubav je u prvom planu, posve u skladu s dodatkom naslovu o poemama o ljubavi i jednom pjesmom očajja. Dovoljno za to da se učini argumentovanom vjerovanje u novog Migdata Hodžića. Istog onog koji se podnaslovom oslanja na jednu staru knjigu Pabla Nerude, ali samo zato da bi se vidjelo kako ne želi biti neskroman ili pretenciozan, pa se smatrati otkrivačem nečeg novog. Ne, on samo želi reći da uzori u pjesničkom svijetu, što je logično, mogu biti inspiracija. Nikako razlog za otužno opetovanje, već za nešto što pjesnik sam nosi i što samo njemu pripada. Sve dotle dok ne odluči da to pretoči u stih i ponudi svom čitaocu.

Već sa prvom ljubavnom poemom, s indikativnim naslovom ***Naša noćna svetišta***, pjesnik će kazati da su ona, ta svetišta, bila u dosluhu

Sa

Bogovima

Ljubavi

Što

Su

Prostirali

Crveno

Žuti

Jesenji

Tepih

Ispred

Naših

Nogu

Šapućući

U

Vrhovima

Austro

Ugarskih

BanjaLučkih

Kestenova

Naša

Imena

Puštajući

Mjesečeve

Obrise

Između

Listova

Da

Nam

Osvijetle

I

Pokažu

Put

Uz to što se osjeti sva melodičnost nostalgije, ali i vjerovanje u to da ona predstavlja prirodan, logičan, čak koristan tip ljudske emocije, pjesnik nas u ovom, prvom pjevanju priprema za ono što će nam u preostalim ljubavnim poemama velikodušno ponuditi kao – sebe, svoj pogled, svoj svijet. Ukratko, ono sa čim je započeto ovo slovo – dokaz da je pjesnik uzor samom sebi.

Pa će, tako, u četvrtoj poemi ***Ljetne noći***, zapjevati:

Noći

Ljetne

Banja lučke

Mi

Lebdimo

Iznad

Tiho

Promičućeg

Svjetlucavog

Vrbasa

Prepuštamo

Se

Njegovoj

Čarobnoj

Stoljetnoj

Moći

Bez

Vremenskoj

Mudrosti

Toka

Vremenskog

Spojeni

Kao

Kapi

Čiste

Vode

Tekući

U

Zajedničkom

Vremenu

I

Življenju

Ako, eventualno, dosad nije bilo, odsad je to postalo jasno svakom, čak i najpovršnijem čitaocu: Migdat Hodžić u ovom svom novom pjevanju govorio o vremenu prošlom, eksplicite o Banjaluci, o banjalučkom, o vremenu, sebi i svojoj generaciji u tom dobu. I zato je svaki od stihova, ubitačno precizan, eliptično efektan i jasan, kazivanje je o onome što je nekad bilo, čega više nema i što je, baš zbog potrebe za nostalgijom i nostalguičnim naknadnim vrednovanjem sadržaja tog i takvog života, zavrijedilo da bude opjevano, da se i ovako ovjekovječi i učini trajnim, dragocjenim i neprolaznim.

Potvrđiće se to na svoj način, uz ostala mjesta, i u sedmom pjevanju ***Noć je odmicala:***

...Polagano

Dugim

Sekundama

Dok

Je

Moja

Ruka

Slijedila

Tvoje

Obrise

Bože

Kako

Si

Lijepa

Kako

Me

Ispunjavaš

Sobom

U

Ovoj

čudesnoj

I

Dugoj

Banjalučkoj

Noći

I kad se, eksplicite i doslovce, ne pominje, Banjaluka i banjalučko je tu – prisutno, neizbježno, neizbrisivo. Pjesnik hotimice to tako čini, ne dopuštajući ni na trenutak mogućnost da se pomisli kako je sklon zaboravu vremena prošlog, sebe i svega svog u tom vremenu. Kao da se, na trenutak, pobjao da bi se čitaocu moglo pričiniti da se podaje zaboravu ili zenamerivanju, odmah će vješto reagovati, pa će u pjevanju četrnaestom ***Dok letimo nepokretnih tijela***, kazati i ovo:

Tijela

Nepokretnih

Dok

Lezimo

U

Dugoj

Banjalučkoj

Noći

Misli

Se

Gomilaju

Ne

Razrješena

Ne

Odgovorena

Pitanja ...

...

... Onda

Se

Naše

Ruke

Slučajno

Do

Dirnu

Potom

Čvrsto

Stisnu

Krvi

U

Zavriju

Vrijeme

Se

Polako

Po

Novno

Po

Krene...

Tako se, zapravo, uvjeravamo u to da Migdat Hodžić cijelo vrijeme ispusuje sebe i svoj svijet. On ga se tiče, on je za nj vezan upravo onoliko koliko je snažno sjećanje na vremena, koja vrijedi pamtiti. I zato je geografska udaljenost, američki život, nepojamno dalek prostor u odnosu na iskonsko, banjalučko, za

pjesnika inspiracija i izvor snage. Zato toliko moći da se pjeva o ljubavi i, istina, jedno pjevanje o očaju. Ali, razumljivom, gotovo bi se reklo prihvatljivom, očaju koji je posljedica dramatičnog, turbulentnog, tragičnog – što je preko nas prešlo, ostavljajući duboke, neizbrisive i tragove, koji, uz ostelo, pjesnicima koriste i služe za inspiraciju.

Nije sigurno da je Migdat Hodžić ovom knjigom poezije rekao sve što želi, hoće i može kazati kao pjesnik. Štaviše, imam osjećaj da je ovim pjesmama samo, na svoj način, nagovijestio da je okončao jednu, uslovno kazano razvojno-pjesničku fazu. Priprema se, posve sigurno, za nešto novo, nešto dosad nepoznato, ali, istovremeno, i nešto što će nam omogućiti da još bolje prepoznamo njega, Migdata Hodžića, pjesnika i podanika (sužnja) ovih prostora i vremena, koja su nekad uljepšavala ove prostore.

Ako je taj čitalačko-recenzentski utisak tačan i ako može poslužiti i progovoru uz novu knjigu poezije Migdata Hodžića, zadovoljstvo potpisnika ovih redova je kompletnije i veće, a razlozi za to da se opet susretnemo, zbližimo i saživimo sa stihovima ovog nepoderivog Bosanca i sastavnog dijela zemlje Bosne – još jači i važniji.

Zlatko DUKIĆ, Književnik

Tuzla, 26. Mart 2012.

SAN U ZBILJU PRETOČEN, **Šimo Ešić**, Izdavač i Književnik

Knjiga pjesama Migdata Hodžića "*Jedna mala noćna muzika*" nije neobična samo po svojoj formi – po vretenastim oblicima svih njegovih lirskih zapisa, "*nacrtanih*" lomljenjem stihova do njihovog najsitnijeg sastojka – veznika, nego i po mnogo čemu drugom. Najprije po tananom osjećanju ljepote u slikama naslaganim u sjećanju – svojevrsnom albumu uspomena, umotanih pažljivo u zavičajnu toplinu i nježnost, u ono drago, "*zlatno doba nepovratno*". U njemu – tom dobu koje se neprekidno, kao lajtmotiv, obnavlja u pjesnikovom sjećanju – na javi i u snu – dogodilo se sve što je vrijedno za jedan život, sve zbog čega ima smisla biti na ovom svijetu: i rođenje, i odrastanje, i briga i tuga, i radost i ljubav, (naročito ljubav!), dakle – sve što jedan život čini punim, važnim, smislenim. Te zavičajne slike, to parče neba koje se prvi put vidjelo nad kolijevkom, taj šum zavičajne rijeke, taj grad sa svojim ljudima, alejama i parkovima, sve je pjesnik, brižljivo i pažljivo upakovano u dušu, prenio na drugi kraj okeana, u drugi, tuđi svijet, da bi taj dragocjeni zaveštaj povremeno, kad mu je najteže, mogao otvoriti i zastati nad njegovom ljepotom. Iz tog ko zna koliko puta ponavlanog listanja, iz emocija koje se time probude, nastajali su i zapisivani iskreni, dirljivi stihovi, kakvi se i ne mogu drugačije otići, osim kad čovjeka "*nešto ujede za dušu*". Oni su posvećeni ne samo uspomeni na ljubav (a najčešće je taj motiv prisutan u Hodžićevom bilježenju inspirativnih trenutaka), nego obuhvataju cijelu jednu malu filozofiju življenja i postojanja, koja se, tako postavljena i predstavljena, više ne tiče isključivo pjesnika – onoga na koga se odnosi i ko nam je

saopštava, nego svih nas, ljudskog roda uopće. Ta razmišljanja, osjećanja i poruke dobijaju, dakle, univerzalna značenja, prestaju biti samo faktografija – postaju literatura.

Druga osobenost Hodžićeve knjige je u muzikalnosti njegovog pjesničkog govora, nekoj svojevrsnoj unutarnjoj melodiji koja nam se javi već u prvim stihovima i zavodljivo nas privlači da je pratimo do kraja knjige. Ona je u većem dijelu knjige elegična, sjetna, polagana – kao smireni tok rijeke u ravnici, ali pogdjegdje je čisto ditirambska, igriva – kao veselo grgoljivo poskakivanje planinskog potoka. Njena, u svakoj pjesmi prepoznatljiva, prisutnost u punom je suglasju sa raspoloženjem pjesničkog subjekta, sa stanjem njegovog duha, uznemirenog sjećanjima na sve ono lijepo, drago i dragocjeno što je bilo njegovo, a čega više nema.

Dalje, zbirka je, također, neobična i po svojoj strukturi. Pjesme su, kao male crtice iz života, kao zapisi o jednom vremenu, kao raznobojni kamenčići mozaika, kao mali misaoni traktati - filozofske minijature, nanizane i posložene u jednu golemu - životnu priču. Priču o gradu i ljudima, o sretnom vremenu, o ljubavi koja ne prolazi, nego traje i traje „*dok zvijezde i dalje svjetlucaju likujući u našoj nemoći da ih prebrojimo*“.

Migdat Hodžić posjeduje unutarnju snagu čiste ljubavi i nataloženog „*očaja*“, koje su jednom morale izbiti na svjetlo dana i prostrijeti „*ono malo duše*“ po bjelini papira. Migdat je to učinio iskreno, maniom vještog versifikatora i stoga se možemo pouzdati da će ova zbirka naći mnogo svojih „*istobolnika*“ i biti rado čitana. A šta se više od toga jednoj knjizi i može poželjeti ?!

Šimo Ešić, Knjizevnik i Izdavač

Tuzla, 25 Mart, 2012

AUTOROV KOMENTAR u vezi zbirke: *Mala Noćna (Banjalučka) Muzika*

1. Naslovi poema su korišteni u obrnutom slijedu riječi na početku svake poeme (osim u Dodatku), zbog poetskog efekta koji Bosanski jezik pruža.

Primjer naslova: *Snovi Prošlih Vremena*, dok pjesma počinje sa: *Vremena Prošlih Snovi*

2. Poeme su napisane Almi, i Banjaluci, ljubavnici
3. Spomen Pablu Nerudi je samo radi forme koju je pjesnik koristio u svojoj knjizi *Dvadeset Poema o Ljubavi i Jedna Pjesma Očaja*, iz 1924. Ja sam posudio njegov naslov za moj podnaslov, kada sam otkrio da imam oko 20ak pjesama te da se sve tiču ljubavi, i da je jedna napisana iz očaja. Otud moje spominjanje Nerude.
4. Pjesme su napisane na letu između Tampa, Florida i San Francisco, California, jula 2008. Let traje više od 5 sati, sa jednog na drugi kraj SAD. Pjesme su pisane na omotu avio karte.
5. Sve su pjesme, osim dvije, o mojim sjećanjima iz Banjaluke, sjećanjima o ljubavi i životnoj ljepoti ali i egzistencijalnom *srkletu* (da iskoristim tu divnu Bosansku riječ).
6. Fotografije poslije svake poeme imaju određenu vezu, najčešće simboličku i vizuelnu, sa poemom iza koje slijede. Osim prve fotografije koja datira još iz kasnih 1970ih, sve su fotografije (i na omotima) napravljene sa Nikon D80 foto aparatom, oko kuće autora u Cupertino, California, USA, tokom 2011 i 2012. Neke od fotografija su diskretne erotske prirode, kao nježne latice ruža, raznih boja i senzualnih detalja.

Dvije fotografije su od uokvirenog suhog cvijeća i bilja koje Alma radi u slobodno vrijeme.

7. U poemi XIX, *Snovi Prošlih Vremena*, ima blaga referensa na pjesmu Bjelog Dugmeta *Ružica Si Bila U Mom Srcu* u kojoj se spominju « *ptice selice* », i « *dok sam sanjao tvoja koljena* ».
8. U nekolicini pjesama, naročito u pjesmi *Moje Tijelo* (u Dodatku) ima referensi na astronomskih termine, kao što su

Galaksije (skupine miliona zvijezda i planeta)

Crne Rupe (umrle zvijezde od kojih svjetlost ne može pobjeći)

Bijeli Patuljci (guste zvijezde koje su se sažele na patuljaste dimenzije)

Kvazari (veoma udaljene galaksije, na ivici poznatog univerzuma)

Pulsari (zvijezde koje pulsiraju i emituju ogromne količine energije)

Gasni Giganti (zvijezde koje su istrošile svoje atomsko gorivo i nadule se od gasova, do ogromnih dimenzija)

Crveni Pomak (Kada se zvijezde udaljavaju od nas, a čini se da to sve rade jer se svemir širi, njihova svjetlost se pomjera prema crvenom dijelu spektra, tzv. Doplerov Efekat)

Entropija (U fizici: Mjera neuredjenosti svemira)

Euklid, Lobačevski i Einstein ---- Naučnici koji su se bavili geometrijom prostora i svemira

Analiza i Sinteza ----- Referenca na dvije klasične matematičke oblasti

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>